

SAHLGRENSKA AKADEMIN

Göteborgs universitets Djurskyddsorgan
Marie Hornfelt
Föreståndare Experimentell Biomedicin
marie.hornfelt@gu.se

Diarienummer:
GU 2024/3617

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
CC: li.dl@regeringskansliet.se.

Diarienummer
LI2023/01806

Yttrande om remiss gällande Jordbruksverkets skrivelser angående antalet regionala djurförsöksetiska nämnder

Göteborgs universitet har erbjudits möjligheten att inkomma med synpunkter på Jordbruksverkets skrivelser angående antalet regionala djurförsöksetiska nämnder och Jordbruksverkets förslag om ändring av 7 kap. 13 § djurskyddsförordningen (2019:66): *”Jordbruksverket får besluta om hur många regionala djurförsöksetiska nämnder det ska finnas och på vilka platser i landet nämnderna ska vara fördelade”* och vill lämna nedanstående synpunkter.

Övergripande synpunkter om Jordbruksverkets skrivelser och förslag

Etiska godkännanden för djurförsök handläggs och beslutas av de regionala djurförsöksetiska nämnderna inom Jordbruksverket, som tar ut en avgift för prövning av ansökningarna. Nämndernas resultatområde skall vara självfinansierat för att täcka de kostnader som Jordbruksverket har för arbetet kopplat till den etiska prövningen. Resultatområdet har dock under flera år dragits med ett underskott, som i nuläget enligt skrivelsen uppgår till 7,4 miljoner kronor. I skrivelsen anger Jordbruksverket att huvudsyftet med ändringen av 7 kap. 13 § djurskyddsförordningen (2019:66): *”Jordbruksverket får besluta om hur många regionala djurförsöksetiska nämnder det ska finnas och på vilka platser i landet nämnderna ska vara fördelade”* är att ge Jordbruksverket en flexibilitet gällande antalet nämnder för att ge myndigheten möjlighet att minska antalet nämnder för att reducera kostnaderna och uppnå ekonomisk balans för nämndernas resultatområde.

-Jordbruksverket har tidigare genomfört flera kraftiga höjningar av avgiften för ansökningar om etiskt godkännande, med samma syfte om att uppnå ekonomisk balans. Effekten av åtgärderna var dock att antalet ansökningar minskade kraftigt och den beräknade positiva

effekten på ekonomin uteblev. Åtgärderna ledde i stället till att de etiska ansökningarna blev stora, mer komplexa och svårhanterliga för nämnderna, vilket påverkat kvaliteten i prövningsprocessen negativt och skapat arbetsmiljöproblem på grund av en ökad arbetsbelastning för nämnderna. Det är vår bedömning att ett minskat antal nämnder, som det nuvarande förslaget ger utrymme för, riskerar att ytterligare förvärra dagens problem med hög arbetsbelastning för nämnderna och påverka kvaliteten i prövningsprocessen negativt, utan att åtgärda de befintliga problemen med komplexa och svårbedömda ansökningar samt kvalitetsskillnader i prövningsprocessen. Det nya formatet på etiska ansökningar som nyligen införts kräver också en större arbetsinsats från nämndernas ledamöter vid beredningen och en minskning av antalet nämnder ökar ytterligare risken för förvärrade problem och förhöjd arbetsbelastning.

-Vidare anser vi att erfarenheten från tidigare avgiftshöjningar som Jordbruksverket genomfört visar att den ekonomiska effekten av åtgärder inom detta område är svåra att prognostisera. Vi bedömer därmed att det finns en risk att önskad ekonomisk effekt av införda åtgärder ej uppnås men med de negativa effekter som påtalats ovan som konsekvens.

-Slutligen ser Göteborgs universitets det som mycket problematiskt att den föreslagna ändringen av 7 kap. 13 § djurskyddsförordningen (2019:66), kommer ge Jordbruksverket bestämmanderätt över antalet nämnder samt deras geografiska placering utan att krav på remiss eller samråd.

Jordbruksverket lyfter i sin skrivelse problemet med stora komplexa ansökningar som leder till svårare handläggning för nämnderna och som i slutändan kan få negativa konsekvenser på forskning och djurskydd och hemställer om ett uppdrag från regeringen att genomföra en översyn av nämndernas organisation och struktur.

-Göteborgs universitet ser precis som Jordbruksverket allvarligt på att djurskyddet riskerar att åsidosättas samtidigt som nämndens och forskarnas arbete blir svårare och vi ställer oss positiva till att en översyn görs.

Fördelar med det regionala systemet

I sin skrivelse lyfter Jordbruksverket fram att nyttan med en regionalt förankrad nämnd har minskat på grund av en större geografisk spridning på försöksdjursverksamheterna och möjligheten till digitala möten, som i vissa nämnder redan idag har ersatt fysiska möten.

-Denna uppfattning delas ej av Göteborgs universitet. Vi anser tvärtom att det finns flera starka argument för en regionalt förankrad nämnd, av vilka flera påtalas i skrivelsen: 1) den kunskap om de lokala aktörerna som den ger, 2) att den underlättar fysiska möten samt 3) möjligheten till en stark koppling för den lokala kontrollen, vilket framgår av flera utdrag ur propositioner som lyfts fram i skrivelsen. Det är vår uppfattning att regionala nämnder är nödvändiga för att bygga närhet mellan forskning och nämnderna. Detta är också till gagn för nämnderna, då det ger ledamöterna ökad kunskap om forskningsområden och försöksdjursbaserade modeller som används inom lärosäten och andra verksamheter inom regionen. En konsekvens av att en eller flera regionala nämnder läggs ner vore också att principen om närhet går förlorad för de verksamheter som får längre avstånd.

-Göteborgs universitet anser därmed att fördelarna med en regional nämnd i Göteborg är stora och att det med vårt lärosäte och AstraZeneca, två verksamheter med stora försöksdjursverksamheter och många etiska ansökningar, är kritiskt att Göteborgs försöksdjursetiska nämnd kvarstår. Nämndens kapacitet kan dock behöva ses över för att anpassas till ärendemängden, för att säkerställa en hållbar arbetsbelastning för nämndens ledamöter och kvaliteten i prövningsprocessen.

-Vi vill också lyfta att vi inte anser att digitala sammanträden kan ersätta fysiska nämndmöten på plats. Fysiska möten ger större möjlighet till utbildning och kompetensutväxling mellan forskning och nämnd och det är vår uppfattning att digitala möten försvårar genomlysning av stora och komplexa ansökningar.

Nackdelar med resultatområdet och krav på självfinansiering

Skrivelsen från Jordbruksverket belyser flera nackdelar som är kopplade till att nämnderna utgör ett resultatområde med krav på självfinansiering för att täcka kostnaderna kopplade till den etiska prövningen.

-Som beskrivet ovan delar vi denna problembeskrivning och vill lyfta frågan om självfinansiering av de försöksdjursetiska nämnderna med avgifter, då vi inte bedömer denna princip vara hållbar om man ska säkerställa kvalitet i den etiska prövningen och skapa bra förutsättningar för forskning och djurvälstånd i Sverige, vilket är en målsättning vi och Jordbruksverket delar.

Ärendets beredning

Remissvaret har beretts och besvarats av Göteborgs universitets Djurskyddsorgan, genom dess ledamot Marie Hornfelt, utsedd föreståndare för Experimentell Biomedicin, Sahlgrenska akademien.

Marie Hornfelt

Föreståndare